

„BEZPIECZNA SZKOŁA – BEZPIECZNY UCZEŃ”

Wykład pt.

„Przestrzeganie prawa to
obowiązek każdego, także
ucznia...”

„Przestrzeganie prawa to obowiązek
każdego, także ucznia...”

Zawartość pokazu:

1. Podstawowe informacje dot. nieletnich i przestępczości nieletnich
2. Zatrzymanie nieletniego
3. Prawa zatrzymanego nieletniego
4. Ujęcie nieletniego
5. Środki zapobiegania i zwalczania demoralizacji i przestępczości nieletnich

„Przestrzeganie prawa to obowiązek
każdego, także ucznia...”

Zawartość pokazu:

6. Podstawowe informacje dot. przestępczości osób pełnoletnich
7. Zatrzymanie sprawcy przestępstwa
8. Prawa zatrzymanego sprawcy przestępstwa
9. Katalog kar
10. Katalog środków karnych

„Przestrzeganie prawa to obowiązek każdego, także ucznia...”

Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich wyróżnia 3 kategorie nieletnich:

1. Od 0 do 18 lat w postępowaniu dot. zapobiegania i zwalczania demoralizacji
2. Od 13 do nieukończonych 17 lat w postępowaniu dotyczącym czynu karalnego
3. Od 0 do 21 lat w postępowaniu dotyczącym wykonywania wcześniej orzeczonych środków wychowawczych lub poprawczych

„Przestrzeganie prawa to obowiązek każdego, także ucznia...”

Czyn karalny to:

1. Przestępstwo oraz przestępstwo skarbowe
2. Wykroczenie określone w art.. 51, 69, 74, 76, 85, 87, 119, 122, 124, 133, 143

„Przestrzeganie prawa to obowiązek każdego, także ucznia...”

Okoliczności świadczące o demoralizacji nieletnich

1. Naruszanie zasad współżycia społecznego
2. Systematyczne uchylanie się od obowiązku szkolnego
3. Używanie alkoholu lub innych środków w celu wprowadzania się w stan odurzenia
4. Uprawianie nierządu
5. Włóczęgostwo
6. Udział w grupach przestępczych
7. Popętnienie czynu zabronionego innego aniżeli czyn karalny

„Przestrzeganie prawa to obowiązek
każdego, także ucznia...”

Zatrzymanie nieletniego

Jeżeli jest to konieczne ze względu na okoliczności sprawy, Policja może zatrzymać, a następnie umieścić w policyjnej izbie dziecka nieletniego, co do którego istnieje uzasadnione podejrzenie, że popełnił czyn karalny, a zachodzi uzasadniona obawa ukrycia się nieletniego lub zatarcia śladów tego czynu, albo gdy nie można ustalić tożsamości nieletniego (art. 40 § 1 UPN)

„Przestrzeganie prawa to obowiązek każdego, także ucznia...”

Prawa zatrzymanego nieletniego

1. Prawo do informacji o przyczynach zatrzymania (art. 40 § 2 UPN)
2. Prawo do złożenia zażalenia do Sądu na czynności naruszające jego prawa (art. 40 § 2 UPN)
3. Prawo do uzyskania kopii protokołu zatrzymania (art. 40 § 3 UPN)
4. Prawo do obrońcy (art. 20 UPN – delegacja prawna do art. 245 KPK)
5. Prawo do badania lekarskiego

„Przestrzeganie prawa to obowiązek każdego, także ucznia...”

Przesłanki obligatoryjnego zwolnienia zatrzymanego nieletniego

1. Ustała przyczyna zatrzymania
2. Zwolnienie polecił sąd
3. Nie został zachowany termin 24 godzin (liczony od chwili zatrzymania) do poinformowania sądu o zatrzymaniu
4. W ciągu 72 godzin od chwili zatrzymania nie ogłoszono nieletniemu postanowienia o umieszczeniu go w placówkach prawnej izolacji dla nieletnich (zapis niezgodny z Konstytucją RP – art. 41 ust. 3)

„Przestrzeganie prawa to obowiązek
każdego, także ucznia...”

Ujęcie nieletniego

Policja lub działający na podstawie szczególnego upoważnienia ustawy organ administracji państwowej zbiera i utrwała dowody czynów karalnych w wypadkach niecierpiących zwłok, a razie potrzeby dokonuje ujęcia nieletniego (art. 37 § 1 UPN)

„Przestrzeganie prawa to obowiązek każdego, także ucznia...”

Skutki rozpoznania przypadków zaniedbań opiekuńczo-
wychowawczych rodziców nieletniego zdemoralizowanego lub
nieletniego sprawcy czynu karalnego:

Kto przez rażące naruszenie obowiązków wynikających z władzy
rodzicielskiej dopuszcza do popełnienia przez nieletniego czynu
zabronionego przez ustawę jako przestępstwo, w tym i przestępstwo
skarbowe, wykroczenie lub wykroczenie skarbowe i wskazującego
na demoralizację nieletniego,

Podlega karze grzywny albo karze nagany (art. 105 § 1 KW)

„Przestrzeganie prawa to obowiązek każdego, także ucznia...”

Wobec nieletniego mogą być stosowane środki
wychowawcze m.in.:

1. Zobowiązanie do określonego zachowania, a zwłaszcza do naprawienia wyrządzonej szkody, wykonania określonych prac lub świadczeń na rzecz pokrzywdzonego, podjęcia nauki lub pracy, uczestniczenia w zajęciach o charakterze wychowawczym, terapeutycznym, szkoleniowym, powstrzymania się od przebywania w określonych środowiskach
2. Ustanowienie nadzoru odpowiedzialnego rodziców lub opiekuna

„Przestrzeganie prawa to obowiązek
każdego, także ucznia...”

Stosowanie środków poprawczych

1. Stosowane wobec nieletnich którzy dopuścili się czynu karalnego określonego jako przestępstwo lub przestępstwo skarbowe
2. Za powyższym muszą przemawiać: wysoki stopień demoralizacji, charakter czynu, nieskuteczność innych środków wychowawczych

„Przestrzeganie prawa to obowiązek każdego, także ucznia...”

Warunkowe zawieszenie wykonania środka poprawczego

1. Muszą za tym przemawiać właściwości i warunki osobiste i środowiskowe sprawcy
2. Okoliczności i charakter czynu uzasadniają przypuszczenie osiągnięcia celów wychowawczych
3. Następuje na okres próby, który wynosi od roku do lat 3 (w tym okresie stosowanie środków wychowawczych)
4. Wykazywanie w okresie próby dalszej demoralizacji, uchylanie się od nałożonych obowiązków, może skutkować odwołaniem warunkowego zawieszenia

„Przestrzeganie prawa to obowiązek
każdego, także ucznia...”

Odpowiedzialność karna (wynikająca z KK)

Odpowiedzialności karnej podlega ten tylko, kto popełnia czyn zabroniony pod groźbą kary przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia

Spółeczna szkodliwość czynu zabronionego musi być większa niż znikoma

Sprawcy czynu zabronionego trzeba przypisać winę w czasie czynu

„Przestrzeganie prawa to obowiązek każdego, także ucznia...”

Zasady prawa karnego

1. Nullum crimen sine lege i wynikające z niej trzy postulaty:
  - Nullum crimen sien lege scripta
  - Nullum crimen sine lege certa
  - Nullum crimen sine lege stricta
2. Nullum crimen sine culpa
3. Nulla poena sine lege
4. Lex retro non agit

„Przestrzeganie prawa to obowiązek
każdego, także ucznia...”

Czas popełnienia przestępstwa

Czyn zabroniony uważa się za popełniony w czasie, w którym sprawca działał lub zaniechał działania, do którego był zobowiązany (art. 6 § 1 K.K.)

„Przestrzeganie prawa to obowiązek każdego, także ucznia...”

Miejsce popełnienia przestępstwa

Czyn zabroniony uważa się za popełniony w miejscu, w którym sprawca działał lub zaniechał działania, do którego był obowiązany, albo gdzie skutek stanowiący znamię czynu zabronionego nastąpił lub według zamiaru sprawcy miał nastąpić (art. 6 § 2 K.K.)

„Przestrzeganie prawa to obowiązek każdego, także ucznia...”

Na zasadach określonych w K.K. odpowiada ten kto:

1. Popełnił czyn zabroniony po ukończeniu 17 lat
2. Nieletni, który po ukończeniu 15 lat dopuścił się czynu zabronionego określonego w art. 134; 148 1, 2 3; 156 1, 3; 163 1, 3; 166; 173 1, 3; 197 3; 252 1, 2; 280, może odpowiadać na zasadach określonych w K.K., jeśli okoliczności sprawy, rozwój sprawcy, jego właściwości i warunki osobiste za tym przemawiają, a w szczególności gdy wcześniej wykonywane środki wychowawcze lub poprawczy okazały się bezskuteczne

„Przestrzeganie prawa to obowiązek każdego, także ucznia...”

Okoliczności wyłączające odpowiedzialność karną

1. Obrona konieczna
2. Stan wyższej konieczności
3. Eksperyment poznawczy, medyczny, techniczny, ekonomiczny
4. Błąd co do okoliczności stanowiącej znamiona czynu
5. Błąd co do okoliczności wyłączających bezprawność czynu albo winę
6. Błąd co do oceny prawnej czynu
7. Niepoczytalność

„Przestrzeganie prawa to obowiązek
każdego, także ucznia...”

Katalog kar

Grzywna

Ograniczenie wolności

Pozbawienie wolności

25 lat pozbawienia wolności

Dożywotnie pozbawienie wolności

„Przestrzeganie prawa to obowiązek każdego, także ucznia...”

Ograniczenie wolności

1. Trwa od miesiąca do 12 miesięcy (nadzwyczajnie obostrzona do 18 miesięcy)
2. W czasie odbywania karny skazany:
  - Nie może bez zgody sądu zmieniać miejsca stałego pobytu
  - Jest obowiązany do wykonywania pracy wskazanej przez sąd
  - Ma obowiązek udzielania wyjaśnień dotyczących przebiegu odbywania kary

„Przestrzeganie prawa to obowiązek
każdego, także ucznia...”

Kara pozbawienia wolności

1. Trwa najkrócej miesiąc, najdłużej 15 lat
2. W przypadku nadzwyczajnego obostrzenia nie może przekraczać 15 lat

„Przestrzeganie prawa to obowiązek
każdego, także ucznia...”

Katalog środków karnych

1. Pozbawienie praw publicznych
2. Zakaz zajmowania określonego stanowiska, wykonywania określonego zawodu, prowadzenia działalności gospodarczej
3. Zakaz prowadzenia pojazdów
4. Przepadek
5. Obowiązek naprawienia szkody
6. Nawiązka
7. Świadczenie pieniężne
8. Podanie wyroku do publicznej wiadomości

„Przestrzeganie prawa to obowiązek
każdego, także ucznia...”

Zatrzymanie sprawcy przestępstwa (wybrane)

Policja ma prawo zatrzymać osobę podejrzaną, jeżeli istnieje uzasadnione przypuszczenie, że popełniła ona przestępstwo, a zachodzi obawa ucieczki lub ukrycia się tej osoby albo zatarcia śladów przestępstwa bądź też nie można ustalić jej tożsamości (art.. 244 § 1 K.K.)

„Przestrzeganie prawa to obowiązek każdego, także ucznia...”

Prawa zatrzymanego sprawcy przestępstwa (wynikające z KPK)

1. Prawo do informacji o przyczynach zatrzymania
2. Prawo do otrzymania kopii protokołu
3. Prawo do kontaktu z adwokatem
4. Prawo do poinformowania o zatrzymaniu osoby najbliższej, wskazanej przez zatrzymanego, pracodawcy, szkoły, uczelni
5. Prawo do złożenia zażalenia do sądu na zasadność, legalność i prawidłowość zatrzymania

„Przestrzeganie prawa to obowiązek
każdego, także ucznia...”

Prawa zatrzymanego sprawcy przestępstwa
(wynikające z Ustawy o Policji)

1. Prawo do złożenia zażalenia do właściwego miejscowo prokuratora na sposób przeprowadzonego zatrzymania
2. Prawo do badania lekarskiego

„Przestrzeganie prawa to obowiązek każdego, także ucznia...”

Środki przymusu

1. Zatrzymanie
2. Środki zapobiegawcze
  - Tymczasowe aresztowanie
  - Poręczenie majątkowe
  - Poręczenie społeczne
  - Poręczenie osoby godnej zaufania
  - Dozór Policji
  - Zawieszenie w czynnościach
  - Zakaz opuszczania kraju

„Przestrzeganie prawa to obowiązek
każdego, także ucznia...”

Środki przymusu

1. List gończy
2. List żelazny
3. Kary porządkowe
4. Zabezpieczenie majątkowe

„Przestrzeganie prawa to obowiązek każdego, także ucznia...”

ZADANIE

W dniu wczorajszym byłeś świadkiem kradzieży roweru wartości 300 zł .

Sprawcę tego czynu dobrze zapamiętałeś.

Dzisiaj podczas spaceru, zauważyłeś idącego ulicą mężczyznę, w którym rozpoznałeś sprawcę tejże kradzieży. O powyższym powiadomiłeś Policję

1. Sprawca kradzieży ma 16 lat
2. Sprawca kradzieży ma 19 lat

Czy Policja ma prawo zatrzymać sprawcę określonego w pkt. 1 i 2 ?
Uzasadnij swoją wypowiedź.

„Przestrzeganie prawa to obowiązek
każdego, także ucznia...”

Byłem pewien, że bezbłędnie rozwiążecie zadanie. Gratuluję.

Dziękuję za uwagę.